מדרש · אגדה · בתי מדרשות · חלק א

מדרש אספה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מדרש אספה

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מדרש-אספה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

ח

דבר אחר המתים על [דבר קרח] המתים השרופין והבלועין ואלו שנגפו מתחת האלקים לכך נאמר מלבד המתים על דבר קרח:

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צין בחדש הראשון וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם זהו שאמר [הכתוב] עת לחשות ועת לדבר המדבר הזה קופץ משנים בניסן בשנה השנית ליציאת מצרים לאחד בניסן בשנת הארבעים שלמעלה מן הענין הזה כתוב פרשת פרה אדומה שנשרפה בשני בחדש ובאחד הוקם המשכן והענין הזה באחד בניסן בשנת הארבעים בו (כל) ובכל התורה לא נכתבה אלא אותן שנים הראשונות וזו השנה האחרונה ולמה נכתב מיתת מרים סמוך לפרה שכשם שהפרה מטהרת את הטמא כך גמילות חסדים מזכה את הבריות ולכך נכתב וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת תטמא עד הערב:

דבר אחר ויבאו בני ישראל כל העדה זה הוא שהוא אומר ואת בניהם הקים תחתם לכך נאמר כל העדה שנגזר גזירה ליוצאי מצרים שיכלו מבן עשרים שנה ואילו מתו כולהון בבת אחת ונכנסו מיד לארץ היו נכנסין בזוים לא זקנים ולא גבורי כח אלא הגדולים שבהם [היו] בני תשע עשרה שנה גבה מהם לארבעים שנה יום לשנה יום לשנה והיו אלו מתים ואלו עומדין תחתיהן והגדולים שבהם היו בני ששים שנה כך עשה להם שיכנסו בהדר עדה שלימה מתו שרי אלפים יוצאי מצרים הראשונים ועמדו תחתיהם בני בניהם ויבואו בני ישראל כל העדה:

דבר אחר ויבאו בני ישראל כל העדה זו היא שהוא אומר כי מפני הרעה נאסף הצדיק שלא תאמר אין מרגישין הרעה אחר מיתת הצדיקים אלא הרשעים אלא אף הצדיקים מרגישין את מיתת הצדיקים שלא נגזרה גזרה על משה ואהרן אלא אחר מיתת מרים לכך נאמר ותמת שם מרים ותקבר שם והרגישו אחריה:

דבר אחר ותמת שם מרים ותקבר שם להודיע שהמקום דן גילין וחבורת חבורות וכן הוא אומר וימת יוסף וכל אחיו הרי לעצמן וכל הדור ההוא לעצמן ואלו שלשה הצדיקים לא מתו ואף כן הוא המדה נגזרה גזירה על כל הדור אם יראה איש באנשים האלה ומתו כל הדור בגזירה אחת לעצמן ואלו שלשה הצדיקים לא מתו עמהן באותה המיתה למה שהוא אומר אל תאסוף עם חטאים נפשי משכלה כל אותו הדור יצאה הגזירה כל שלשתן דין בפני עצמן ותמת שם מרים ותקבר:

דבר אחר ותמת שם מרים זו מתה בלבד מכל הנשים שיצאו ממצרים שלא מתה אשה במדבר שנאמר כל העם היוצא ממצרים הזכרים כל אנשי המלחמה מתו לא הנקבות וזו

למה מתה מפני הבאר שנתנה בשבילה שלא היה א... אפשר לה שתהא קיימת והבאר שנתנה בזכותה מסתלקת:
דבר אחר מפני שהיא שוה למשה ואהרן בגדולה ששלשתן היו פרנסים טובים לישראל שאינו בדין שיסתלקו ומרים קיימת לכך קדמה תחלה ומתה:
דבר אחר ותמת שם מרים ותקבר שם זו נקברה במקום שמתה אבל משה רבינו לא נקבר במקום שמת מת בארץ בני ראובן ונקבר בארץ בני גד וזו במקום המיתה היתה נקברת שנאמר ותמת שם מרים ותקבר שם:
דבר אחר בחדש הראשון זה הוא שהוא אומר לכל זמן ועת לכל חפץ בחדש שקירבו המקום לגדולה שבניסן דבר עם משה בסנה ובאותו החדש יצאת עליהן הגזירה וישב העם בקדש ואין שליווה שאין אחריה פורענות כיון שראו עצמן בשלוה שעשו בקדש בפעם הראשונה תשע עשרה שנה במדבר שבשנה השניה נגזרה עליהן הגזרה ועשו שלושים ושמונה שנה במדבר וחציים בקדש ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם שם שהיתה חביבה עליהן הגזירה שנאמר כה עשו אבתיכם בשלחי אותם מקדש ברנע נטלו משם והלכו כל המדבר ומתו כל הדור ובאו בסוף ארבעים שנה לקדש והיו שמחים לישיבת קדש כאדם שישרה באכסניה יפה ויפנה מתוכה ויחזור אחר זמן לתוכה ויהי שמח לה כך חזרו ישבו בקדש פעם שניה ונתקררה רוחם סמוכה (ליושב) [לישוב] ומיני בשמים והמתים כלו כיון שראו עצמן בנחת חסרו את הצדקת הזו לכך נאמר וישבו בקדש ותמת שם מרים:
ולא היה מים לעדה זו היא שהוא אומר טוב שם משמן טוב וגו' כשנולדה לא ידע בה בריה וכשמתה היא מפרסמת לכל משל למה הדבר דומה לבן מלכים שטרדו אביו באכסניה אצל בעל בית אחד והיה משלח לבעל הבית דורן ומאכל ומשתה שאין סוף היה בעל הבית אומר בשבילי הוא מכבדני שאני שכנו שאני מתירא ממנו לא עשה אלא משך בנו מאצלו מנע כל אותן המתנות התחיל מת ברעב ידע שבשביל הבן היה משלח כך היו ישראל אומרים בזכותנו המתנות האלו עמנו כיון שמתה מרים ונסתלקה הבאר ידעו שבזכותה היה עמהן ולא היה מים לעדה:
ויקהילו על משה ועל אהרן כיון שמתה ונסתלקה הבאר נסתכלו ואמרו הרי אנו רואין שלש מתנות אלו בשביל שלשתן עכשיו משה ואהרן נפטרין ועוד ענני הכבוד והמן מסתלקין ואנו מתים כיון שכן הוי עד שאנו בראשונה נעמוד עליה ויקהילו על משה ועל אהרן:

וירב העם עם משה קלקלו אלו מדת הדין כשיהא אדם כועס על שנים יהא נותן פניו בקטן ואלו ויקהילו על משה ועל אהרן ונתנו עיניהם בגדול וירב העם עם משה:
ועוד שוב שהיה אהרן חביב עליהם שהיה מהלך עמהם ביישרות שנאמר בשלום ובמישור הלך אתי:
ירב העם עם משה זה הוא שהוא אומר שפתי כסיל יבואו בריב פיו למהלומות יקרא על הדור הזה נאמר שהיו באין: